

رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان

بی بی عشرت زمانی^۱، شهناز شهریاری نیستانی^۲،
یاسمین عابدینی^۳

چکیده

هدف، بررسی رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه و صفات شخصیتی در دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان است. در این بررسی ۳۰۰ نفر (۱۵۰ مرد، ۱۵۰ زن) به صورت کاملاً تصادفی انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های کاربرد تلفن همراه و مقیاس تجدیدنظر شده نئو (NEO-FFFR) را تکمیل کردند. در نهایت داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های مقاله حاضر حاکی از آن است که از بین ویژگی‌های شخصیتی، تنها ویژگی روان‌رنجوری با میزان استفاده از تلفن همراه رابطه منفی معنادار دارد. در این نوشتار هیچ‌یک از ویژگی‌های شخصیتی رابطه معناداری با نوع استفاده از تلفن همراه (استفاده از اینترنت و بلوتوث) نداشتند. همچنین مشاهده شد که ویژگی روان‌رنجوری با بازی‌های تلفن همراه رابطه مثبت و با گوش دادن به موسیقی تلفن همراه رابطه منفی داشت. تنها ویژگی‌های برون‌گرایی و تجربه‌پذیری، رابطه‌ای مثبت با گوش دادن به موسیقی از طریق تلفن همراه داشتند. در نتیجه از میان ویژگی‌های شخصیتی، ویژگی روان‌رنجوری بهترین پیش‌بینی‌کننده میزان و نوع استفاده از تلفن همراه است.

واژه‌های کلیدی

میزان و نوع استفاده از تلفن همراه، روان‌رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی، وظیفه‌شناسی

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۹/۰۴

تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۰/۱۵

bzamani@edu.ui.ac.ir

۱. دانشیار علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

shahriari54@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی‌ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش دانشگاه اصفهان

Yasaminabedini@yahoo.com

۳. دانشیار علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

بیان مسئله

گسترش ارتباطات به‌ویژه ارتباطات الکترونیک، جامعه جدید را چنان از جوامع پیشین متمایز ساخته که عصر نو را عصر ارتباطات و جامعه امروز را جامعه اطلاعاتی خوانده‌اند. در چنین عصری، تکنولوژی و رشد فناوری دیجیتال موجب تغییرات شگرفی در وسایل ارتباطی، رسانه و نحوه انتقال پیام شده است. یکی از مهم‌ترین ابزارهای نوین ارتباطی و اطلاعاتی در عصر جهانی شدن که کاربردهای روزافزونی در میان مردم جامعه امروز پیدا کرده تلفن همراه است (رشکیانی، ۱۳۸۹). وسیله‌ای که هم زمینه ارتباط و تعامل بیشتر افراد را فراهم آورده و هم روش آنها برای برقراری ارتباط را تغییر داده است. این فناوری جدید که در علمی همچون علوم ارتباطات و جامعه‌شناسی ارتباطات از آن سخن به میان می‌آید اخیراً نیز شروع به جذب علاقه روان‌شناسان نموده و زمینه بحث پیرامون موضوعاتی همچون شخصیت تلفن‌همراهی و به‌ویژه رابطه بین استفاده از تلفن‌همراه و هویت فردی و همچنین نقش تلفن‌همراه در ابراز شخصیت را فراهم آورده است. در این رابطه رشکیانی بیان می‌دارد که افراد با تلفن‌همراه همواره هویت جدیدی می‌یابند و طبق این هویت می‌توانند رفتار خود را تغییر دهند. این افراد کسانی هستند که سبک‌های زندگی متفاوتی دارند. در واقع مصرف افراد وسیله‌ای است برای ایجاد هویت و شخصیتی که آرزو می‌کنند. وی همچنین انتخابی بودن زنگ تلفن‌همراه، تصویر یا جعبه تصویری آن، دستگاه و جلد تلفن‌همراه را عرصه‌هایی می‌داند که انتخاب فرد و هویت فردی را در تعامل با تلفن‌همراه مجسم می‌کند (رشکیانی، ۱۳۸۹). پلانت^۱ مشاهده کرد که مدل تلفن‌همراه، زنگ و تصویر پس‌زمینه آن به دیگران نشان می‌دهد که شما چگونه هستید. از سوی دیگر، شخصیت روی نوع و

---

1. Plant

رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه ... ❖ ۱۴۳

❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱

میزان استفاده از تلفن همراه تأثیرگذار است. بدین منظور ضمن معرفی الگوهای شخصیتی به تأثیر آن در چگونگی استفاده از تلفن همراه پرداخته می‌شود.

شخصیت را می‌توان به‌عنوان الگوهای متمایز و ویژگی‌های اختصاصی تفکر، هیجان و رفتار توصیف کرد که سبک تعامل شخص با محیط فیزیکی و اجتماعی وی را مشخص می‌سازند (Kalichman & et.a.l, 2003). ویژگی‌های شخصیت بیانگر مشخصات نسبتاً پایداری در روحیه افراد است که در طول زندگی آنها و به‌هنگام مواجهه با موقعیت‌های مختلف به‌صورت ثابت و منسجمی بروز می‌کنند، اعتقاد بر این است که ویژگی‌های شخصیتی نظیر تجربه‌پذیری، وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی، همسازی و روان‌رنجوری طیف وسیعی از فعالیت‌های انسان نظیر رفتارهای جنسی (Rentfrow & Gosling, 2003)، گوش کردن به موسیقی مورد علاقه (Landers & Lounsbury, 2006) و نیز میزان استفاده اشخاص از فناوری‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

محققان از رویکردهای مختلفی برای توصیف و اندازه‌گیری شخصیت استفاده می‌کنند نظیر: روان‌تحلیلگری، رفتارگرایی، رویکرد صفات، رویکرد شناختی، اجتماعی و انسان‌گرایانه. در حال حاضر، نظریه پنج‌عاملی شخصیت به‌عنوان یکی از مطرح‌ترین نظریه‌های پیرو رویکرد صفات مطرح است و اجماع نظر عمومی در بین روان‌شناسان به‌وجود آمده است که تمامی ویژگی‌های شخصیت را می‌توان در پنج بعد یا مولفه اصلی و تعیین‌کننده نظیر: تجربه‌پذیری، وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی، همسازی و روان‌رنجورخویی طبقه‌بندی کرد (De Raad, 2000). بنابراین، این نظریه و مدل آن به‌عنوان یک چارچوب مفهومی یکپارچه و مقتصدانه برای تبیین شخصیت عمل می‌کند. مطالعات تجربی تاکنون جامعیت و انسجام این مدل و به‌کارگیری مناسب آن را در بسیاری از موقعیت‌های متفاوت و حوزه‌های مختلف تحقیق نشان داده‌اند. در توضیح فاکتورهای فوق می‌توان گفت که

❖ افراد روان‌رنجور دارای عواطف منفی بالایی هستند. آنان گرایش به افسردگی، اضطراب، احساس ناامنی، احساس تنهایی و نداشتن کنترل بر محیط و شبکه حمایت اجتماعی دارند. برون‌گراها افرادی اجتماعی هستند که از مزاح و میهمانی خوششان می‌آید، دوستان زیادی دارند. در مجموع تکانشی هستند، بر احساساتشان کنترل ندارند و همیشه قابل اعتماد نیستند (بخشی‌پور و باقریان، ۱۳۸۹: ۴).

تجربه‌پذیری را صفات مرتبط با حس زیبایی‌شناختی، کنجکاوی هوشمندانه و نیز تنوع، نگرش‌های غیرمتعصبانه و علائق گسترده مشخص می‌کند. همسازی نیز صداقت، نوع‌دوستی و همدردی را دربر دارد و در تضاد با خصوصیت بدبینانه و خودمحو‌رانه است (روشن‌چسلی و همکاران، ۱۳۸۵: ۲۸) و بالاخره وظیفه‌شناسی شامل مهارت‌کانه‌ها تحت نسخه‌های تجویز شده از سوی جامعه می‌باشد که سبب تسهیل رفتارهای معطوف به هدف و وظایف فرد می‌شود. این بعد بر اراده و قابلیت اطمینان تأکید می‌کند و شامل ویژگی‌هایی مانند: دقیق بودن، مسئولیت‌پذیری و برنامه‌ریزی، سخت‌کوشی و جهت‌گیری به سوی پیشرفت و پشتکار است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کند که چالش‌های زندگی را قابل کنترل و فرصتی برای یادگیری بدانند و به‌جای اجتناب از مسائل و مشکلات به مقابله هدفمند با آنها پردازند.

اما نکته حائز اهمیت در اینجا این است که آیا ویژگی‌های شخصیتی افراد مانند: روان‌رنجوری، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی می‌تواند میزان و نوع استفاده از تلفن همراه را پیش‌بینی کند؟ لاو و کولی^۱ از جمله کسانی هستند که به نقش شخصیت و کاربرد تلفن همراه اشاره می‌کنند و معتقدند که برخی جنبه‌های گرایش افراد به سمت کاربرد تلفن همراه در مکان‌های عمومی می‌تواند به شخصیت‌شان مرتبط باشد. نتایج پژوهش آنها نشان داد که افراد با نمره بالا در

---

1. Love & Kewley

برون‌گرایی به حمل تلفن همراه با خود در همهٔ زمان‌ها اشاره داشته و بیان کردند که به هنگام مکالمه با تلفن همراه در موقعیت‌های اجتماعی، احساس راحتی بیشتری می‌کنند. افراد با نمرهٔ بالا در روان‌رنجوری نیز گزارش کردند که در مکان‌های عمومی ارسال SMS را به برقراری تماس صوتی ترجیح می‌دهند (Kewley&Love,2003:4). بیانچی و فیلیپس^۱ نشان دادند که مسئلهٔ کاربرد تلفن همراه تابعی از سن، برون‌گرایی و عزت‌نفس پایین بوده اما هیچ ارتباطی بین صفت روان‌رنجوری و کاربرد تلفن همراه پیدا نکردند. آنها رابطهٔ بین سایر ویژگی‌های شخصیتی و کاربرد تلفن همراه را نشان ندادند اما بیان کردند که وظیفه‌شناسی ممکن است به‌طور بالقوه کاربرد تلفن همراه را پیش‌بینی کند (Philips&Bianchi, 2005:46-48). بوت^۲ و فیلیپس با مخاطب قراردادن ۱۱۲ نفر از دارندگان تلفن همراه به بررسی رابطهٔ بین ویژگی‌های شخصیتی و کاربرد تلفن همراه پرداختند. آنها دریافتند که برون‌گراها زمان بیشتری را صرف گرفتن تماس، تغییر آهنگ زنگ و تصویر پس‌زمینهٔ تلفن همراه می‌کنند. آنها با اینکه تماس‌های بیشتری دریافت می‌کردند کمتر به تماس‌هایشان بها می‌دادند. افراد برون‌گرای ناسازگار نیز به استفادهٔ بیشتر از تلفن همراه و اینکه زمان بیشتری را صرف تنظیم آهنگ زنگ و تصویر پس‌زمینهٔ تلفن همراه می‌کنند اشاره داشتند. افراد برون‌گرای سازگار هم زمان بیشتری را با گوشی‌های خود می‌گذرانند. افراد روان‌رنجور، افرادی با ویژگی شخصیتی همسازی و وظیفه‌شناسی پایین و همچنین برون‌گرا زمان بیشتری را به استفاده از پیام کوتاه صرف می‌کردند. همچنین همسازی پایین مهم‌ترین پیش‌بینی‌کنندهٔ میزان و نوع کاربرد تلفن همراه می‌باشد (Butt & Philips, 2008: 350, 355 - 357). گاراشی و همکارانش^۳ نیز دو عامل برون‌گرایی و روان‌رنجوری را از عوامل شخصیتی مهم در رابطه با وابستگی به تلفن همراه

1. Bianchi & Philips

2. Butt

3. Garashi & etal

❖ دانسته‌اند (Satoke & etal, 2009: 322). مطالعه آرنز و همکارانش (۲۰۰۷) نیز حاکی از استفاده بیشتر افراد برون‌گرا و استفاده کمتر افراد تجربه‌پذیر بوده است. علی‌رغم وجود مطالعات فوق در خصوص بررسی رابطه بین استفاده از تلفن همراه و ویژگی‌های شخصیتی افراد، مطالعه‌ای که به بررسی این مسئله در جامعه ایرانی پردازد وجود ندارد. لذا مقاله حاضر در همین راستا و با هدف تعیین رابطه بین میزان (تعداد دفعات ارسال SMS و تماس) و نوع استفاده از تلفن همراه (اینترنت، بازی، بلوتوث و گوش دادن به موسیقی) و ویژگی‌های شخصیتی در بخش کوچکی از جامعه ایرانی یعنی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان انجام گرفت.

از اهداف دیگر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. تعیین رابطه بین میزان استفاده از تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان؛
  ۲. تعیین رابطه بین نوع استفاده از تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان؛
- الف. تعیین رابطه بین استفاده از اینترنت تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده؛
- ب. تعیین رابطه بین استفاده از بازی‌های تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده؛
- ج. تعیین رابطه بین استفاده از بلوتوث تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده؛
- د. تعیین رابطه بین استفاده از موسیقی‌های تلفن همراه و صفات شخصیتی دانشجویان دانشکده.

روش

روش این مقاله از نوع توصیفی-پیمایشی و به‌طور دقیق‌تر از نوع تحقیقات همبستگی است. در توضیح روش پیمایشی می‌توان گفت که در این روش اطلاعات از طریق اشخاصی که پاسخگو نامیده می‌شوند و به سؤال‌ها جواب می‌دهند گردآوری می‌شود و از این طریق به توصیف و شرح پدیده‌ای پرداخته می‌شود. بر همین مبنا این روش بیش از هر روش دیگر در مطالعات علوم اجتماعی کاربرد دارد. همچنین می‌توان در انواع مطالعات اکتشافی، توصیفی، تبیینی و ارزشیابی استفاده کرد. سؤال‌های این قبیل پژوهش‌ها در مورد نگرش، باورها و انتظارات آینده بوده که ممکن است مشتمل بر شاخص‌های ساده تک‌گویه‌ای یا مقیاس‌های پیچیده چندگویه‌ای باشد (بیابانگرد، ۱۳۸۸: ۱۳۹). همچنین با توجه به اینکه هدف از این مطالعه، پیش‌بینی متغیرهای ملاک (میزان و نوع استفاده از تلفن همراه) به کمک متغیرهای پیش‌بین (ویژگی‌های شخصیتی) است مقاله حاضر در زمره پژوهش‌های همبستگی قرار دارد.

جامعه آماری نیز شامل هزار و ۲۳۰ نفر یعنی کلیه دانشجویان دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۸۹ است. برای محاسبه حجم نمونه پس از اجرای مقدماتی و با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۰۰ نفر (۱۵۰ مرد، ۱۵۰ زن) به‌عنوان نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. همچنین از پرسش‌نامه محقق‌ساخته کاربرد تلفن همراه و مقیاس تجدیدنظرشده پنج عامل شخصیت (NEO-FFI-R) استفاده شده است.

پرسش‌نامه کاربرد تلفن همراه

پرسش‌نامه کاربرد تلفن همراه (فرم ۳۶ سؤالی) شامل دو بخش اطلاعات فردی و

❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱

کاربرد تلفن همراه می‌باشد. بخش اطلاعات فردی از سؤال‌هایی درباره سن، جنس، سطح تحصیلات شرکت‌کنندگان و همچنین سطح تحصیلات و شغل والدین آنها تشکیل شده است. بخش کاربرد تلفن همراه شامل دو دسته سؤال چندگزینه‌ای و سؤال‌هایی با مقیاس لیکرت می‌باشد. سؤال‌های چندگزینه‌ای در مورد تعداد ارسال پیام کوتاه در روز، مواقع ارسال پیام، محتوای پیام‌های دریافتی، تعداد تماس و استفاده بیشتر از امکانات موجود در تلفن همراه (اینترنت، رادیو، گوش دادن به موسیقی، ماشین حساب، امکانات دوربین، بازی‌ها و بلوتوث) و سؤال‌های با مقیاس لیکرت در مورد چگونگی استفاده افراد از تلفن همراه (استفاده برای تماس‌های اضطراری، ارسال SMS، مقاصد علمی - آموزشی، احساس امنیت و راحتی و برقراری رابطه با دوستان غیرهم‌جنس) و تأثیر آن در روابط بین فردی است. در مقاله حاضر فقط از بخش کاربرد تلفن همراه قسمت سؤال‌های چندگزینه‌ای استفاده شده است.

اعتبار این پرسش‌نامه محقق‌ساخته با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷ به دست آمد و روایی پرسش‌نامه نیز توسط دوتن از استادان مجرب دانشگاه اصفهان مورد تأیید قرار گرفت.

مقیاس تجدیدنظرشده پنج عاملی شخصیت نئو

این آزمون فرم کوتاه‌شده پرسش‌نامه تجدیدنظرشده شخصیت نئو است که برای سنجش پنج عامل شخصیت به کار می‌رود. پنج زمینه اصلی شخصیت که در این آزمون مورد بررسی قرار می‌گیرد، «روان‌رنجوری در برابر ثبات هیجانی» (N)، «برون‌گرایی در برابر درون‌گرایی» (E)، «تجربه‌پذیری» (O)، «همسازی» (A) و «وظیفه‌شناسی» (C) هستند. در جامعه اصلی، همسانی درونی ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ و اعتبار از راه بازآزمایی و با فاصله‌ای دو هفته‌ای از ۰/۸۶ تا ۰/۹۰ برای پنج مقیاس گزارش

رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه ... ❖ ۱۴۹

❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱

شده است (بخشی پور و باقریان، ۱۳۸۵: ۵). در پژوهشی که در کشورمان انجام شد، همسانی درونی آزمون NEO- FFI در دامنه ۰/۳۵ (تجربه پذیری) و تا ۰/۸۳ (برای روان رنجوری) اعلام شده است (روشن چسلی و همکاران، ۱۳۸۵: ۳۲). روایی این پرسش نامه به روش همبستگی مقیاس های آن با پرسش نامه شخصیت آیزنک در دو عامل روان رنجوری ۰/۷۲ و دو عامل برون گرایی ۰/۷۰ گزارش شده است (بخشی پور و باقریان، ۱۳۸۹: ۷). از دو پرسش نامه فوق برای پاسخگویی به سؤالها استفاده شده است.

سؤال اصلی این است که آیا بین نوع و میزان استفاده از تلفن همراه و ویژگی های شخصیتی دانشجویان رابطه ای وجود دارد؟ و آیا از روی ویژگی های شخصیتی دانشجویان می توان میزان و نوع استفاده آنان را از تلفن همراه مشخص کرد؟ در مقاله حاضر برای بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی با میزان و نوع استفاده از تلفن همراه از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون و رگرسیون خطی استفاده شد.

یافته ها

یافته ها برحسب سؤالها ارائه می شود:

اولین سؤال این است که آیا بین ویژگی های شخصیتی دانشجویان بر اساس

جنسیت رابطه وجود دارد؟

جدول ۱. آزمون تحلیل واریانس چند متغیره جهت مقایسه ویژگی های شخصیتی دانشجویان برحسب جنسیت

Power	Eta	P	F		
۰/۰۶۷	۰/۰۰۰	۰/۶۰۱	۰/۲۳۳	برون گرایی	جنسیت
۰/۱۰۲	۰/۰۰۱	۰/۳۲۴	۰/۵۱۰	همسازی	
۰/۳۸۵	۰/۰۰۶	۰/۸۳	۱/۹۵	ثبات هیجانی	
۰/۰۶۷	۰/۰۰۰	۰/۷۶۹	۰/۰۵۵	تجربه پذیری	
۰/۲۴۳	۰/۰۰۳	۰/۱۸۶	۱/۴۶	وظیفه شناسی	

بر اساس نتایج جدول (۱)، بین جنسیت و پنج عامل شخصیت رابطه معناداری وجود ندارد.

در پاسخ به این سؤال که آیا بین میزان استفاده از تلفن همراه (تعداد دفعات ارسال SMS و تماس) با عوامل پنج‌گانه شخصیت رابطه وجود دارد از ضریب همبستگی استفاده شده است که در جدول (۲) دیده می‌شود.

جدول ۲. ضریب همبستگی بین میزان استفاده از تلفن همراه (تعداد دفعات ارسال SMS و تماس) و ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	r	p	n
روان‌رنجوری	*-۰/۱۴۸	۰/۰۱۲	۲۸۴
برون‌گرایی	۰/۰۳۰	۰/۶۳۰	۲۶۰
تجربه‌پذیری	۰/۰۳۹	۰/۵۲۶	۲۷۳
همسازی	۰/۰۸۹	۰/۱۴۲	۲۷۶
وظیفه‌شناسی	-۰/۰۰۳	۰/۹۵۵	۲۷۸

※: P < ۰/۰۵

※※: P < ۰/۰۱

همان‌طور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود فقط بین میزان استفاده از تلفن همراه و ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($P < ۰/۰۵$)؛ به این معنا که هر چقدر نمره روان‌رنجوری افراد پایین‌تر باشد میزان استفاده آنها از تلفن همراه افزایش و برعکس، هر چقدر نمره روان‌رنجوری افراد بالاتر باشد، میزان استفاده آنها از تلفن همراه کاهش می‌یابد. اما بین میزان استفاده از تلفن همراه با سایر ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری به دست نیامد.

جداول (۳)، (۴)، (۵) و (۶) به ترتیب رابطه بین نوع استفاده از تلفن همراه (استفاده از اینترنت، بازی، بلوتوث و گوش دادن به موسیقی) را با ویژگی‌های شخصیتی نشان می‌دهد.

رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه ... ❖ ۱۵۱

سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱ ❖

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی استفاده از اینترنتِ تلفن همراه بر اساس ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	β	p	SEB	T
روان‌رنجوری	-۰/۰۰۴	۰/۴۸۸	۰/۰۰۵	-۰/۶۹۵
برون‌گرایی	۰/۰۰۱	۰/۸۲۹	۰/۰۰۵	۰/۲۱۶
تجربه‌پذیری	-۰/۰۰۶	۰/۲۵۸	۰/۰۰۶	-۱/۰۷۰
همسازی	-۰/۰۰۳	۰/۵۷۵	۰/۰۰۵	-۰/۵۶۱
وظیفه‌شناسی	۰/۰۰۸	۰/۲۵۱	۰/۰۰۷	۱/۱۵۱

همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود رابطه هیچ‌یک از صفات پنج‌گانه

شخصیت با استفاده از اینترنتِ تلفن همراه معنادار نیست. زیرا معناداری حاصل در تمام ابعاد بالاتر از ۰/۰۵ بوده و بدین ترتیب با قطعیت فرضیه صفر مبنی بر عدم ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی با کاربرد اینترنت رد می‌شود. به عبارت دیگر نمی‌توان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، استفاده از اینترنتِ تلفن همراه را پیش‌بینی کرد.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی استفاده از بازی‌های تلفن همراه بر اساس ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	β	p	SEB	T
روان‌رنجوری	۰/۰۱۲	۰/۰۱۱	۰/۰۰۵	۲/۵۴۴
برون‌گرایی	-۰/۰۰۶	۰/۱۹۹	۰/۰۰۵	-۰/۲۸۷
تجربه‌پذیری	۰/۰۰۶	۰/۳۰۳	۰/۰۰۵	۱/۰۳۲
همسازی	۰/۰۰۱	۰/۹۵۴	۰/۰۰۴	۰/۰۵۸
وظیفه‌شناسی	-۰/۰۰۲	۰/۸۰۹	۰/۰۰۷	-۰/۲۴۲

همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود تنها بین ویژگی شخصیتی

روان‌رنجوری و استفاده از بازی‌های تلفن همراه رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($\beta=۰/۰۱۲$; $P < ۰/۰۵$)، به بیان دیگر استفاده از بازی‌های تلفن همراه را فقط می‌توان بر اساس ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری پیش‌بینی کرد؛ اما سایر ویژگی‌های شخصیتی رابطه معناداری با استفاده از بازی‌های تلفن همراه نداشتند.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی استفاده از بلوتوثِ تلفن همراه بر اساس ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	β	p	SEB	T
روان‌رنجوری	۰/۰۰۲	۰/۶۶۸	۰/۰۰۴	۰/۴۲۹
برون‌گرایی	۰/۰۰۱	۰/۹۲۳	۰/۰۰۴	-۰/۰۹۷
تجربه‌پذیری	۰/۰۲۰	۰/۶۵۳	۰/۰۰۴	۰/۴۵۰
همسازی	۰/۰۰۱	۰/۸۹۶	۰/۰۰۳	۰/۱۳۱
وظیفه‌شناسی	-۰/۰۵۰	۰/۲۸۴	۰/۰۰۵	-۱/۰۷۴

همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود رابطه‌ی هیچ‌یک از صفات پنج‌گانه شخصیت با استفاده از بلوتوثِ تلفن همراه معنادار نیست و فرض صفر مبنی بر عدم رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی با استفاده از بلوتوثِ تلفن همراه با قاطعیت رد می‌شود. یعنی نمی‌توان بر اساس ویژگی‌های شخصیتی استفاده از بلوتوثِ تلفن همراه را پیش‌بینی کرد.

جدول ۶. نتایج تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی استفاده از موسیقی‌های تلفن همراه بر اساس ویژگی‌های شخصیتی

متغیر	β	p	SEB	T
روان‌رنجوری	-۰/۰۲۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	-۳/۳۷۶
برون‌گرایی	۰/۰۲۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۳/۲۸۶
تجربه‌پذیری	۰/۰۱۵	۰/۰۴۴	۰/۰۰۷	۲/۰۲۴
همسازی	۰/۰۰۴	۰/۵۴۹	۰/۰۰۶	۰/۶۰۰
وظیفه‌شناسی	۰/۰۰۱	۰/۸۸۸	۰/۰۰۹	۰/۱۴۱

همان‌طور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود از بین ویژگی‌های شخصیتی، سه ویژگی روان‌رنجوری ($\beta = -۰/۰۲۲; P < ۰/۰۵$)، برون‌گرایی ($\beta = ۰/۰۲۲; P < ۰/۰۵$) و تجربه‌پذیری ($\beta = ۰/۰۱۵; P < ۰/۰۵$) اثر پیش‌بینی‌کنندگی معناداری با گوش دادن به موسیقی تلفن همراه داشتند. بدین معنا که افرادی که از تلفن همراه بیشتر به‌عنوان وسیله‌ای برای گوش دادن به موسیقی استفاده می‌کنند نمره‌ی روان‌نژندی بالاتر دارند، برون‌گراتر هستند و اشتیاق بیشتری برای کسب تجارب جدید دارند؛ اما ویژگی‌های همسازی و وظیفه‌شناسی در این بررسی، رابطه‌ی معناداری با گوش دادن به موسیقی تلفن همراه نشان ندادند.

بحث و نتیجه‌گیری

تلفن همراه معمول‌ترین ابزار در سراسر جهان و مظهر مشترک آخرین مرحله از جهانی شدن در عصر مدرن می‌باشد (Kalba) که به واسطه همراه بودن، جزئی از شخصیت و نشان‌دهنده شخصیت ما است. بحث مقاله حاضر این بود که آیا همچنان که تلفن همراه می‌تواند نشان‌دهنده شخصیت افراد باشد، شخصیت (ویژگی‌های شخصیتی) هم می‌تواند میزان و نوع استفاده از تلفن همراه را پیش‌بینی کند.

بر اساس نتایج به دست آمده مشخص شد که بین ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان و جنسیت آنان رابطه‌ای وجود ندارد. این یافته با نتایج برخی از تحقیقات قبلی از جمله گلدبرگ و همکاران (۱۹۹۸) همسویی ندارد. نتایج تحقیق این محققان نشان داد که زنان در مقایسه با مردان در صفات شخصیتی وظیفه‌شناسی، همسازی و تجربه‌پذیری نمره بالاتری کسب کردند. احتمالاً یکی از دلایل این عدم همسویی در نتایج مربوط به تفاوت گروه‌های نمونه انتخاب شده در نوشتار حاضر و پژوهش این محققان است. این عدم همسویی در یافته‌ها ممکن است مربوط به تفاوت‌های فرهنگی دو جامعه باشد.

از میان ویژگی‌های شخصیتی تنها ویژگی روان‌رنجوری رابطه‌ای منفی و معنادار با میزان استفاده از تلفن همراه دارد یعنی افراد با نمره روان‌رنجوری پایین‌تر، از تلفن همراه به میزان بیشتری استفاده می‌کنند. این یافته با نظر بیانچی و فیلیپس همخوان است که افراد با نمره بالا در روان‌رنجوری، کمتر از تلفن همراه استفاده می‌کنند؛ اما این بدان معنا نیست که تلفن همراه را اصلاً به کار نمی‌برند (47: 2005). در تبیین این یافته می‌توان به ویژگی‌های افراد با نمره روان‌رنجوری بالا اشاره کرد. افراد روان‌رنجور به دلیل حساسیت شدید، نوسان خلقی، احساس خجالت، ندامت، اضطراب، افسردگی، رفتارهای نامعقول، عصبی و نگران بودن، احساس گناه و عزت‌نفس پایین فاقد

❖ شادابی و سرزندگی لازم برای هر نوع فعالیتی می‌باشند لذا طبیعی به نظر می‌رسد که میزان استفاده آنها از تلفن همراه کمتر از سایر افراد باشد. سایر ویژگی‌های برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی با میزان استفاده از تلفن همراه رابطه‌ای ندارند که این مورد با یافته‌های بیانچی و فیلیپس (۲۰۰۵)، بوت و فیلیپس (۲۰۰۸)، تورنر لاو و هاوول^۱ (۲۰۰۸)، هرنبگ، جاکیز، وایت و والش^۲ (۲۰۰۸)، گامبور و واس^۳ (۲۰۰۸)، لاندروز و لونس باری^۴ (۲۰۰۶)، ناهمخوان است. اما عدم وجود رابطه بین میزان استفاده از تلفن همراه با ویژگی شخصیتی تجربه‌پذیری با نظر بوت و فیلیپس (۲۰۰۸) همخوان است.

نتایج رگرسیون به دست آمده در خصوص رابطه بین استفاده از بازی‌های تلفن همراه و ویژگی‌های شخصیتی، بیانگر وجود رابطه مثبت بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری با بازی‌های تلفن همراه و عدم وجود رابطه بین سایر ویژگی‌ها و استفاده از بازی می‌باشد. این یافته‌ها در سه ویژگی برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و وظیفه‌شناسی با یافته‌های فیلیپس، بوت و بلاس‌زینسکی^۵ (۲۰۰۶) همخوان است. در تبیین رابطه مثبت بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری با بازی‌ها می‌توان به نظر چن، لی و وو^۶ (۲۰۰۷) اشاره کرد که بیان داشتند افراد روان‌رنجور به منظور کاهش فشار و تسکین دادن به احساساتشان به بازی گرایش دارند. به عبارت دیگر این افراد به هنگام تجربه نوسان خلقی، اضطراب و افسردگی به منظور کاهش هیجانات منفی خود به بازی‌های رایانه‌ای موجود در تلفن همراه رو می‌آورند و در واقع از روش‌های مقابله‌ای هیجان‌مدار و اجتنابی استفاده می‌کنند. از سوی دیگر دانشجویانی که ثبات هیجانی بیشتری دارند

---

1. Turner Love & Howell
 2. Ehrenberg, Jukes, White & Walsh
 3. Gombor & Vas
 4. Landers & Lounsbury
 5. Philips, Butt & Blaszczyński
 6. Chen, Lee, & Wu

احتمالاً مسئله‌مدارتر بوده و هنگام مواجهه با مشکلات، احتمال کمتری است که دچار هیجان‌های منفی شده و در نتیجه برای کاهش هیجان منفی خود به‌طور وسواس‌گونه‌ای به سرگرمی‌هایی نظیر استفاده از بازی‌های رایانه‌ای روی آورند (Zamani & etal, 2012).

در مورد عدم وجود رابطه بین ویژگی وظیفه‌شناسی با بازی‌های تلفن همراه نیز می‌توان گفت احتمالاً دانشجویانی که وظیفه‌شناس‌ترند احساس مسئولیت بیشتری نسبت به انجام تکالیف درسی و تحصیلی خود داشته در نتیجه با احتمال کمتری به سراغ سرگرمی‌ها و بازی‌ها رفته و وابستگی کمتری به آن پیدا می‌کنند.

در مقاله حاضر، رابطه‌ای بین پنج عامل شخصیتی با استفاده از بلوتوث تلفن همراه مشاهده نشد و به دلیل فقدان پژوهش امکان رد یا تأیید این یافته‌ها با سایر پژوهش‌ها فراهم نیست.

در خصوص وجود رابطه بین استفاده از موسیقی‌های تلفن همراه و ویژگی‌های شخصیتی باید گفت، گرچه مطالعاتی توسط پژوهشگرانی نظیر کامورو پرمیوزیک، اسوامی، فارنهام و مکپ^۱ (۲۰۰۹)، رنت فرو و گاسلینگ^۲ (۲۰۰۳ و ۲۰۰۶)، اسکوارت و فوتز^۳ (۲۰۰۳)، در ارتباط با وجود رابطه بین فاکتورهای شخصیتی و ذوق و سلیقه موسیقایی انجام شده است ولی کمتر مطالعه‌ای یافت شد که به بیان ویژگی‌های شخصیتی و استفاده از امکانات موسیقایی تلفن همراه پرداخته باشد. از این رو توصیه می‌شود پژوهش‌های بیشتری در ارتباط با این موضوع انجام شود. نتایج مقاله حاضر همچنین نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری با گوش دادن به موسیقی از طریق تلفن همراه رابطه منفی وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که روان‌رنجوری ویژگی شخصیتی است که با دامنه‌ای از هیجان‌های منفی از قبیل:

1. Chamorro-Premuzic, Swami, Furnham & Maakip

2. Rentfrow & Gosling

3. Schwartz & Fouts

❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱

اضطراب، خشم، خصومت و افسردگی ارتباط دارد و به دلیل همین هیجان‌های منفی این قبیل افراد انگیزه‌ای برای گوش دادن به موسیقی از طریق تلفن همراه ندارند. ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و تجربه‌پذیری با گوش دادن به موسیقی تلفن همراه رابطه مثبت دارد که در تبیین آن می‌توان گفت برون‌گرایی با عواطف مثبت در ارتباط است و برون‌گراها افرادی بشاش، سرخوش، بانرژی، خوش‌بین و جویای تهیج هستند از این رو با گوش دادن به موسیقی رابطه مثبت دارند. وجود رابطه مثبت بین استفاده از موسیقی‌های تلفن همراه و تجربه‌پذیری را می‌توان چنین تبیین نمود که تجربه‌پذیری ویژگی شخصیتی است که با عناصری از قبیل: تخیل، احساس زیباپسندی، توجه به احساسات درونی و تنوع‌طلبی مرتبط است. از این رو با گوش دادن به موسیقی رابطه مثبت دارد. همچنین در تبیین آن می‌توان به یافته کوستا و مک کرا^۱ (۱۹۹۲) اشاره داشت که افراد باز هیجان مثبت و منفی را شدیدتر تجربه می‌کنند. در این نوشتار ویژگی‌های شخصیتی همسازی و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری را با گوش دادن به موسیقی از طریق تلفن همراه نشان ندادند.

پیشنهاد

نتایج به دست آمده از این بررسی، می‌تواند به سازندگان دستگاه‌های تلفن همراه در بخش سخت‌افزاری کمک کند تا در تجهیز و ساختن ابزارهای سیار، ویژگی‌های شخصیتی کاربران را در نظر بگیرند و با توجه به نیاز گروه‌های مختلف، در جلب مشتریان بیشتر موفق باشند. همچنین در ساخت نرم‌افزارهای قابل نصب بر روی تلفن همراه، ویژگی‌های فراگیران به‌ویژه ویژگی‌های شخصیتی آنان را مدنظر قرار دهند. مسئولان آموزشی کشور نیز با توجه به نتایج مقاله حاضر می‌توانند کاربردهای آموزشی و تربیتی را

1. Costa & McCrae

رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه ... ❖ ۱۵۷

❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱
بر اساس ویژگی‌های شخصیتی گروه‌های مختلف مخاطبان در نظر بگیرند و بخشی از محرومیت‌های آموزشی گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه را مرتفع سازند. تحقیقات بیشتر در مورد تعیین ارتباط ویژگی‌های شخصیتی کاربران با کاربردهای گوناگون تلفن همراه (آموزشی، پژوهشی، ارتباطی و خدماتی) نیز به سایر پژوهشگران توصیه می‌شود.

با توجه به کوچکی حجم نمونه و اینکه اعضای گروه نمونه از بین دانشجویان یک دانشکده انتخاب شده‌اند و با در نظر گرفتن این نکته که پژوهشی در این خصوص در کشور انجام نشده به منظور دستیابی به نتایج بهتر و امکان تعمیم آن پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی با انتخاب نمونه گسترده‌تر از دانشجویان دانشکده‌های متفاوت و در دانشگاه‌های مختلف و حتی در نقاط مختلف و بدون توجه به آموزش عالی و در گروه‌های متفاوتی از سطح تحصیلات و سن انجام گیرد.

منابع و مأخذ

- بخشی پور، عباس؛ صنم باقریان خسروشاهی (۱۳۸۹). «ویژگی های روان‌سنجی پرسش‌نامه تجدیدنظر شده شخصیت آیزنک - فرم کوتاه». *دوفصل‌نامه روان‌شناسی معاصر*، ۱(۲): ۱۰-۲.
- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۸). *روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی*. تهران: روان.
- رشکیانی، مهدی (۱۳۸۹). «کارکرد و تأثیرات تلفن همراه - ۲ / ارتباط همه جا حاضر / فناوری های نو». ۲۰ اردیبهشت قابل دسترسی در: <http://www.hamshahri training.ir/news-3006.aspx>
- روشن چسلی، رسول؛ محمدرضا شعیری، مهدیه عطری‌فرد، اکبر نیک‌خواه، بهار قائم‌مقامی (۱۳۸۵). «بررسی ویژگی های روان‌سنجی پرسش‌نامه شخصیتی ۵ عاملی نئو (NEO- IFF)». *دوماهنامه دانش و رفتار*، ۱۶(۲): ۳۶-۲۷.
- Arms, M., Luijtelaar, C.V., Sumich, A., Hamilton, R., & Gordon E. (2007). "Electronic paleographic personality and executive function measures associated with frequent mobile phone use". *International Journal of Neuroscience*. 2007, Available in: www.brainclinics.com/index.php?pld=11&language.
- Bianchi, A. & Philips, J. G. (2005). "Psychological predictors of problem mobile phone use". *Cyber Psychology & Behavior*, 8 (1):39-51.
- Butt, S. & Philips, J. G. (2008). "Personality and self reported mobile phone use". *Computers in Human Behavior*. 24 (2):346-360.
- Chamorro-Premuzic, T., Swami V., Furnham A. & Maakip i. (2009). "Personality and music: The big five personality traits and use of music. A replication in Malaysia using structural Equation Modeling". *Journal Of Individual Differences*, 30(1):20-27.
- Chen, L. S. L., Lee, Y. H. & Wu, I. F. (2007). *Relationship between personality traits and subjective well – being: Evidence from the online game players*. no.101, Sec 1, Fenliiao Rd., LinKou Township, Taipei County, Taiwan 244. from: [http:// ibacnet .org / bia2007/ proceeding/ papers/ 2007_bia_7553. doc](http://ibacnet.org/bia2007/proceeding/papers/2007_bia_7553.doc).
- Costa, P. T. & Mc Crae, R. R. (1992). "Revised Professional manual NEO personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI)". *odessa: Psychological Assessment Resources*.
- De Raad B. (2000). *The Big Five personality factors The psychological approach to personality*; Nova publishers: USA.
- Ehrenberg, A., Juckes, S., White, K. M & Walsh, Sh. P. (2008). " Personality and self-esteem as predictors of young people's technology use". *Cyber Psychology & Behavior*, 11(6):739-741
- Gombor, A. & Vas L. (2008). "Comparing internet affinity and the big five personality factors between Hungarian and Israel medical students". *The Internet Journal Of World Health and Societal Politics*, 5(2).
- Goldberg, L. R., Sweeney, D., Merenda, P. F., Hughes, J. E. (1998). "Demographic variables and personality: The effects of gender, age, education, and ethnic/racial status on self-descriptions of personality attributes". *Personality and Individual Differences*, 24: 393-403

- ❖ سال سیزدهم، شماره نوزدهم، پاییز ۱۳۹۱
- Kalichman S C, Chain D, Zweben A, & Swain G.(2003) "Sensation seeking, alcohol use and sexual risk behaviors among men receiving services at a clinic for sexually transmitted infections". *Quarterly Journal of Studies on Alcohol*. 64(4): 564-569.
- Kalba, K. *The adoption of mobile phone in emerging markets: Global diffusion and the rural challenge*, 6th annual global mobility roundtable, university of Southern California.
- Kalichman S C, Chain D, Zweben A, & Swain G.(2003)" Sensation seeking, alcohol use and sexual risk behaviors among men receiving services at a clinic for sexually transmitted infections". *Quarterly Journal of Studies on Alcohol*. 64(4): 564-569.
- Landers, R. N. & Lounsbury, J. W. (2006). *An investigation of big five and narrow personality traits in relation to internet usage Computers in Human Behavior*; 22: 283-293
- Love, S. & Kewley, J . (2003). *Does personality affect people's attitude towards mobile phone use in public places?* in: proceedings of front stage / Back stage: Mobile communication and the renegotiation of the social sphere conference, Grimstad, Norway, 22-24 June 2003.
- McCrae, R. R. & Costa, P. T. (2004). "A contemplated revision of the NEO five-factor inventory". *Pers individ Dif*, 36 (3):587-596.
- Philips, J. G. & Butt, S. Blaszczynski A. (2006). "Personality and self-reported use of mobile phones for games". *Cyber Psychology & Behavior*, 9 (6): 753-75.
- Plant, S. On the mobile: The effect of mobile telephones on social and individual life. [www document]. From: <http://www.motorola.com>.
- Rentfrow P J, Gosling S D. (2003). "The structure and personality correlates of music preferences". *Journal of Personality and Social Psychology*;84(6):1236-1256.
- Rentfrow, P. J. & Gosling, S. D. (2006). "Message in a ballad: The role of music preferences in interpersonal perception". *Psychological Science*,17:236-242.
- Rentfrow, P. J. & Gosling, S. D. (2003). "The do remis of everyday life: The structure and personality correlates of music preferences". *Journal Of personality and social psychology*, 84:1236-1256.
- Schwartz, K. D. & Fouts, G. T. (2003). "Music Preferences Personality style and developmental issues of adolescents". *Journal Of Youth and Adolescence*, 32:205-213.
- Satoko, E., Masahiro, T., Kimio, Y., Aki, N. & Rei DKanehisa, M.(2009). "Relationships of personality and life style with mobile phone dependence among female nursing students". in: *Social Behavior & personality: An Intenational Journal*, 37 (2):321-323.
- Turner, M. & Love, S. Howell M. (2008). "Understanding emotions experienced when using a mobile, phone in public: The social usability of mobile (cellular) telephones". *Telematics and Informatic*, 25 (3): 201 -215.
- Wyatt, K. & Philips, J. G. (2005). *Internet use and misuse in the work place*. Paper presented at OZCHI 2005, Canberra, November.
- Zamani ,B.E., Abedini ,Y. & Kheradmand, A.(2012). "Internet Addiction Based on Personality Characteristics of Kerman High School Students in 2010". *Addiction & Health*, 3 (3-4), (Issue 3): 85-92.